

Щубелка Н.В.

СУЧАСНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ

ПАРАДИГМАЛЬНИХ ЗРУШЕНЬ

В роботі досліджуються основні тенденції розвитку сучасної системи освіти. На культурно-соціальній основі розглядається змістовне наповнення освіти, розкриваються особливості освітніх технологій та визначаються основні проблеми освітньо-педагогічної діяльності.

Ключові слова: парадигма, освітні технології, освітньо-педагогічна діяльність, зміст освіти, теорія виховання.

Освіта в умовах XXI століття набуває особливої соціальної сили, оскільки саме вона виступає ціннісно-методологічним чинником, який визначає архітектоніку та сутність нової інформаційної цивілізації. Починаючи з другої половини XX століття, коли набула стрімкого поширення науково-технічна революція, освіта стає безпосереднім джерелом розвитку сучасної культури. Сьогодні важко назвати сферу культури, яка б привертала до себе таку пильну увагу суспільства як освіта. Дослідження системи освіти на сучасному етапі її існування належить до кола найбільш актуальних проблем філософського знання. Свідченням цьому є формування такого нового наукового напрямку як "філософія освіти".

Аналіз сучасної системи освіти здійснюється представниками різних галузей наукового знання, зокрема психологами і педагогами, соціологами і філософами, і, незважаючи на різні методологічні засади, більшість дослідників приходять до висновку, що сучасна система освіти значною мірою не відповідає потребам культури та суспільства. В умовах сучасності проблемного характеру набули фундаментальні засади освітньо-педагогічної діяльності: ідеал освіти, змістовне її наповнення, можливості класичних освітніх технологій. Такий стан речей свідчить про кризовий стан класичної моделі освіти та про необхідність становлення основних засад нової освітньої парадигми.

В наш час все наполегливіше обґрунтовується думка про культуру як систему більш високого порядку, з позицій якої можливо розуміння глобальних тенденцій в розвитку інших соціальних систем. Культура виступає тією реальністю, в якій розгортається цілий спектр окремих сфер людського існування. Саме культурна реальність у всьому своєму розмаїтті визначає характер усіх видів людської діяльності, в тому числі і тих, які, на перший погляд, постають незалежними від культури. Саме в цьому контексті доцільним буде розглянути і систему освіти. Пріоритетність культуроцентристського підходу до більшості явищ сучасного людського буття набуває подальшого визнання як методологічний принцип, що термінологічно закріплений в літературі як культурологічний підхід. Стосовно освіти можна очікувати, що даний підхід дасть можливість дослідити освіту в контексті її культурологічного існування, тобто розглянути її в плані того, чим є освіта для людини, якого змістовного наповнення набуває вона в процесі розвитку людської життєдіяльності. Саме з позицій культурологічного підходу можливим є розгляд актуального сьогодні питання щодо визначення власне характеру кризового стану освіти: чи криза виступає лише моментом розвитку освіти як соціального інституту, чи це явище має значно ширші межі свого існування.

Аналіз основних положень класичної моделі освіти дозволяє констатувати, що в її основу були закладені світоглядні засади культури Нового часу. Це, перш за все, раціональне сприйняття світу та утилітарно-практичне ставлення до нього. Раціоналізм втілюється в диференціації та розмежуванні окремих сфер культури в окремі галузі науки, що з часом все більше віддалялися одна від одної, а також утвердження класичної теорії пізнання та S-O відносин. Від одного знання до іншого – це принцип, який можна вважати

вихідним принципом культури Нового часу.

В основі класичної моделі освіти – раціонально організована система знань, оволодіння якою і є метою освітньо-педагогічного процесу. Класично-урочна система сформувала предметний характер навчання, поділ його на рівні в залежності від складності та правила переходу від одного знання до іншого у відповідності до основної траєкторії розвитку пізнання. Таким чином, знання, на отримання яких був націлений процес освіти, поділяється за рівнями складності і є доступним людському пізнанню. Найпоширенішим є визначення, що рух в даному разі відбувається у напрямку від дійсності, що пізнається, до її суб'єктивного сприйняття. Вчитель і учень є основними діючими особами освітнього процесу. Пріоритети в класичній парадигмі освіти віддаються монологічній формі освіти, тобто знання передається як монолог учителя, учневі ж належить переважно пасивна роль. Учень залишається лише об'єктом педагогічного впливу, і всі його дії залежать від учителя і підлягають контролю з його боку. Чим точніше у відповідності до пропонованого зразка відтворюється знання, тим більш успішним вважається процес навчання.

Таким чином, основними принципами класичної моделі освіти можна вважати:

- головна цінність - точне знання (конкретизуюче гасло: "Знання - сила"); звідси впливає властива педагогічній діяльності орієнтація на прищеплення любові до наукового знання;

- абсолютизована нормативність, яка визначає характер відносин між вчителем і учнем у навчальному процесі (вчитель - носій знань);
- спосіб передачі знання за чітко визначеними і усталеними методиками;
- універсальність навчальних програм;
- критерії успішності визначаються кількісними та якісними вимірами засвоєної інформації;
- стандартизація оцінок.

Ці положення загалом і сьогодні діють в освіті і фактично підпорядковані її основній меті – отриманню знань та орієнтації на інформаційну насиченість учбового процесу. За таких умов "людина освічена" є фактично "людиною інформованою".

Наголос на інформативності освіти привів до визнання пріоритетності її змістовного наповнення. Саме зміст освіти набув виключного значення в межах класичної моделі освіти. Як показав час, в сучасній системі освіти дисциплінарне переповнення її змісту стало однією з найбільш складних проблем. Доречно підкреслити, що зміст освіти, виходячи з традицій культури Нового часу, завжди мав безпосередній зв'язок із науковою картиною світу. Кожна наука в системі освіти так чи інакше мала бути представлена на рівні окремої дисципліни. Світ, що сприймається, тут розділяється на фізичний, хімічний, біологічний і т.д., відбувається процес приросту знань та поступової диференціації світу у відповідності до нових галузей наукового знання. Крім того, необхідність відповідати економічним, політичним вимогам ще більше загострила ситуацію навколо змістовного наповнення освіти. Необхідність відповідати сучасній науковій картині світу та соціуму змушує її наповнювати власний зміст новими актуальними навчальними дисциплінами. Перелік дисциплін, які пропонуються до вивчення, і чарує, і жахає одночасно. За який обсяг часу (при часовому обмеженні навчання) ці предмети можна вивчити і зрозуміти? Наслідком інформаційного насичення освіти стали проблеми, які пов'язані з усвідомленням та розумінням отриманої інформації та одночасним процесом вимивання морально-ціннісного виміру знань.

Проте найпарадоксальнішим моментом розвитку класичної парадигми освіти можна вважати появу тенденцій, що ведуть до розчинення особистісного начала людини. В межах даної моделі освіти розвиток особистості у відповідності до її індивідуального потенціалу опиняється серед кола другорядних проблем. Як відзначається сучасними дослідниками проблем освіти, саме орієнтація освітнього процесу переважно на відтворення наукових знань спричинила поширення і в освіті такого явища, котре вже проявилось в сфері науки, а саме - відчуження людини. Відчуження від людини, що спостерігається протягом століть у науці, стало поширюватися і на освіту, хоч і своєрідно - у вигляді відчуження традиційного "педагогічного процесу" від живої особистості.

Певну ілюстрацію відчуження особистості учня від навчального процесу дав відомий грузинський педагог Ш.О.Амонашвілі, піддаючи критиці усталеність форми уроку для школи. Зокрема, він підкреслював, що школа існує, в першу чергу, для того, щоб в ній проводились уроки, і в цьому полягає ніде не сформульована аксіома традиційної педагогіки. За такого підходу дитина втрачає інтерес до навчання. Отже відчуження, що сформувалося в межах наукового пізнання і несе негативні наслідки лише опосередковано, в освіті дає негативні наслідки безпосередньо.

Не менш складну ситуацію в освіті викликало дисциплінарне розмежування в системі наукового знання. В цих умовах для освіти стало проблематичним формування цілісної картини світу та єдиного культурного поля. Термінологія, різні методологічні підходи кожної дисципліни навряд чи сприяють формуванню уявлення про єдиний світ у його цілісності та взаємозв'язках, який представлений на рівні різних навчальних предметів. Але ж формування цілісної картини світу як умови для формування світогляду, є завданням освіти. Звичайно, формування цілісної картини світу є проблемою не лише для освіти, котра не може вирішити того, чого не вирішила наука.

Не менше нарікань викликають і традиційні освітні технології, котрі забезпечують програмне алгоритмізоване навчання на основі постійного формування розумових дій. Творча активність того, хто навчається, тут зведена до мінімуму. Таку освітню методологію називають сцієнтистсько-технократичною, саме вона припускає розуміння освіти як тотально конструйованого процесу з жорстко передбачуваними зразками. Звичайно, така методологія має сенс і навряд чи є можливість відмовитись від неї сьогодні - адже її основою є трансляційна функція, яку виконує освіта як феномен культури.

Проблеми змісту та освітніх технологій - це лише частина тих проблем, що виникли в рамках класичної парадигми освіти. Проте без їх вирішення система освіти не може плідно функціонувати в суспільстві.

Досить складним та вагомим компонентом освіти є виховання. Складність викликає вже саме намагання конкретно і лаконічно сформулювати виховну проблематику, а тим більше - визначити цілі виховання та критерії вихованості. Здебільшого у цих намаганнях увагу зосереджують на загальних визначеннях мети та ідеалів. Дана абстрактність породжує невизначеність засобів їх досягнення, втрачає конкретну спрямованість, а виховання загалом набуває певного "трансцендентального відтінку". Загалом це можна вважати специфічною особливістю феномену виховання, котра обумовлена тим, що його метою є формування людини, яка має досить широкий спектр можливих реалізацій в соціокультурному бутті.

Науковці підкреслюють невідповідність традиційних пріоритетів виховання, що панували протягом останнього часу, реальним вимогам суспільного життя і наголошують на необхідності наукового аналізу даної ситуації в освіті. Виникла гостра потреба у корекції виховної роботи відповідно до новітніх соціальних умов. Система освіти була ще у недалекому минулому зорієнтована на передачу деякої сукупності знань з окремих дисциплін, що мало наслідком тлумачення виховання за принципом: "навчу - тобто виховую". Такий контекст виховної "роботи" не завжди був дієвим. Як засвідчив час, самі по собі предмети як природничонаукового, так і гуманітарного циклів не можуть забезпечити високий виховний ефект.

Останнім часом дедалі частіше звучить думка, що теорії виховання як такої наразі не існує і є необхідність в її розробці. Створення теорії виховання дозволить на її основі конструювати різні виховні технології, які були б доступними для реалізації в умовах навчальних закладів. У даному випадку мова йде про теорію соціологічного рівня, метою якої є вирішення найбільш загальних проблем виховання та визначення виховної парадигми. Основна проблема розробки такої наукової теорії полягає в емпіричній базі, а саме - в отриманні такої емпірики, яка б дозволила не умосяжно, а практично виявити і сформулювати систему законів виховання. Слід підкреслити, що стосовно створення теорії виховання є чимала кількість фактів із історії освітньо-педагогічної думки, які свідчать як на її користь, так і вказують на певну недоцільність такої роботи.

Майбутнє освіти сьогодні пов'язують із формуванням основних засад нової освітньої парадигми. Вони покликані вирішити ті проблеми, які склалися в освітній діяльності, та нести в собі резерви для її успішного розвитку. Питання щодо нової освітньої парадигми - реалізованого явища чи перспективи - викликало в спільноті вітчизняних науковців та педагогічних працівників дискусію, досі ще не вичерпану, що значною мірою обумовлено недостатнім теоретичним рівнем її ведення, що знаходить різні форми прояву, зокрема - у трактуванні терміну "парадигма". В науковій літературі використовуються як поняття "педагогічна парадигма", так і "освітня парадигма". В публікаціях останніх років здійснені спроби розкрити зміст поняття "освітня парадигма", смислове значення якого має ще бути узгоджено з таким поняттям як "педагогічна парадигма". При збереженні загального значення терміну "парадигма" - системи взірців, методів, прийомів та способів пояснення - зміст поняття "освітня парадигма" знаходить своє висвітлення у

контексті існування освітньо-історичного процесу як синтез онтологічних і індивідуальних аспектів педагогічного мислення і поведінки.

Питання про парадигмальні зрушення в сучасній освіті можна вважати відкритим, що зумовлено існуванням різних точок зору на процеси, котрі відбуваються в сучасній системі освіти: від категоричного ствердження, що парадигмальні зрушення в сучасній освіті вже здійснюються і є соціокультурною реальністю - до визнання їх як необхідної перспективи розвитку освіти, теоретично обґрунтованого ідеалу майбутнього, засобу долання кризових явищ не лише в освіті, а і в культурі в цілому.

Осмилення парадигмальних зрушень в освіті викликали пильну увагу до основних засад успадкованої від минулого освіти, тобто того, що в сучасному розумінні сприймається як її парадигма. В літературі цю парадигму називають "класичною" або "традиційною". Дослідження "класичної парадигми освіти" мають на меті, насамперед, визначити її найголовніші характеристики, які з необхідністю повинні бути в подальшому переглянуті або збережені як актуальні з огляду на її успішне функціонування протягом століть. Не менш ґрунтовною є теза про те, що класична парадигма освіти, в основі якої лежить принцип формування "людини знаючої", не може плідно функціонувати в межах нових культурних форм, тому що вона вже втратила свою життєздатність, оскільки сучасний світ потребує людини не просто знаючої, а і людини, яка здатна діяти в умовах динамічного світу.

У цьому контексті актуальними є наукові дослідження, метою яких є визначення сутності, характеру та мети освіти у майбутньому. Усвідомлення необхідності парадигмальних змін надихнуло науковців на спробу окреслити контури нової освітньої парадигми, для якої запропоновано декілька назв: "суб'єктно-суб'єктна", "некласична гуманістична", "інноваційна парадигма" тощо. Серед визначальних тенденцій парадигмальної переорієнтації освіти - подолання абсолютного дидактизму попередньої моделі та ствердження її інноваційного характеру. Метою нової парадигми освіти є формування і розвиток інноваційної здатності особистості, яка розкривається в готовності діяти у нетиповій ситуації, орієнтуватися у процесах динамічного оновлення суспільства. Тут головне завдання освіти полягає не лише в тому, щоб дати знання про існуючий світ, а і в тому, щоб озброїти особистість методологією інноваційної діяльності, зваженого впровадження нововведень в практику.

Серед тих ідей, що характеризуються як системоутворюючі для нової освітньої парадигми, виділяється ідея про духовну і творчу сутність людської діяльності. Саме з творчим застосуванням знання, усвідомленням логіки дії, моральною відповідальністю за свої вчинки пов'язуються перспективи людського існування.

На думку дослідників освіти, на зміну пануючому в межах класичної парадигми освіти ідеалу "природничонаукового розуму" приходять ідеал "гуманітарного розуму", який втілює низку духовно-світоглядних орієнтирів, що передбачають принципово нове розуміння людської особистості, котра відповідальна не лише за власне життя, а й за буття людства як такого. Перед освітою XXI століття ставиться завдання – забезпечити збереження культури та людства. Новим освітнім ідеалом має стати "людина відповідальна", її ядром стає спрямованість не на кінцевий результат - знання, а на сам пошук цього знання, процес його отримання та пізнання істини. Враховуючи дискусійний статус "парадигмального питання", можна виділити деякі ознаки нової освітньої моделі:

- надання особливого значення індивідуалізації, суб'єктивізації знання;
- врахування ціннісного і етичного виміру знань;
- суб'єкт-суб'єктна форма навчального процесу - педагогічний процес має вибудовуватися за принципом діалогу;
- невизнання існування нормативної істини, що припускає демократичність обміну духовними цінностями, свободу вибору форм і критеріїв оцінки навчальної діяльності.

Інноваційна спрямованість освіти вимагає розширення поля методичних досліджень та освоєння нових освітніх технологій. Сучасні методичні пошуки являють собою не тільки дослідження в сфері використання технічних засобів навчання, а й виявлення основних принципів здійснення освітнього процесу. Нові технології в освіті – це система соціальних, психологічних та дидактичних заходів, що дають якісно нові результати в освіті шляхом комплексного включення всіх компонентів навчального процесу: цілей, організації та методики навчання

Ідеї щодо покращення справ в освіті шляхом розробки нових чи вдосконалення раніше відомих "навчальних технологій" не є новими. Сьогодні з'являються перші спроби довести, що помилковим є сам шлях тотальної алгоритмізації педагогічного процесу в цілому. Проте ідея свідомого керівництва будь-якими соціальними процесами, в тому числі і формуванням людини, має значне коло прихильників. В сучасних умовах тема «освітніх технологій» набуває дискусійного характеру, в основі якого - суперечність між усталеною традицією технологізованих педагогів і тенденцією відмови від технологізації як провідної норми організації навчального процесу.

Незважаючи на невіршеність технологічного питання в освіті, ми можемо окреслити напрямок, в руслі якого мають формуватися конкретні навчальні технології. По-перше, це нові навчальні технології, в яких акцент зроблено не на змісті освіти, а на комунікативних аспектах педагогічної діяльності, а саме - увага зосереджена на людській особистості, формуванні міжособистісних відносин. Цей тип технологій націлений на розвиток творчого мислення, саморозвиток власних пізнавальних можливостей людини. Нові методи ґрунтуються на інноваційній діяльності, атрибутами якої є оцінка, пошук, діалог, проектування, здатність пов'язати теорію і практику; вони закладають імпульси для подальшої інтелектуальної діяльності. При цьому в учбовий процес включається не лише раціональна, а й особистісно-почуттєва сфера людини. У процесі освіти людина повинна отримати умови для самовираження та самореалізації, тобто необхідна демократизація освітнього процесу, перехід від монологічної до діалогічної форми навчання.

У сучасних умовах не менш широкого застосування набули продуктивні педагогічні технології, які сприймаються певною частиною педагогічної спільноти з захопленням, зокрема - комп'ютеризація навчального процесу, тестування, створення так званих опорних конспектів тощо. Дані технології дозволяють зробити процес навчання більш динамічним і ефективним, забезпечують масовість навчання, проте мають суттєву ваду - формалізоване ставлення як до того, хто навчається, так і до оцінювання його знань. Ця суперечність не є вирішеною і потребує уваги наукової спільноти з огляду на злободенні проблеми культури і суспільства. Незважаючи на відкритість "технологічного питання", нові освітні технології мають сприяти модернізації системи освіти у відповідності до потреб сучасного суспільства і культури.

Паралельно процесу впровадження нових освітніх технологій відбуваються суттєві зміни у змістовному наповненні освіти. У другій половині ХХ століття з'явилися тенденції, які свідчать на користь подолання міждисциплінарного розмежування. Так, виникли галузі науки, в яких синтезовано знання з фізики і хімії, лінгвістики і математики тощо. Це коло значно розширилось завдяки екологічній ситуації, вирішення якої потребує комплексного підходу, зусиль представників різних дисциплін як природничого, так гуманітарного напрямків. Міждисциплінарність та інтеграція стали атрибутами сучасного наукового знання.

Є спроби здійснити модернізацію змісту освіти за рахунок розширення міждисциплінарних зв'язків та розробки нових інтегральних курсів. Інтеграція сьогодні розглядається як пріоритетна форма організації змісту освіти. Її сутність полягає у взаємопроникненні елементів одного предмету в структуру іншого, внаслідок чого виникає не додавання, не поліпшення якості обох предметів, а повністю новий предмет зі своїми властивостями. З формуванням нових інтегральних курсів і міждисциплінарних зв'язків пов'язані надії на вирішення цілого ряду проблем, що виникли навколо змісту освіти. Найбільш важливими серед них можна вважати такі: змістовне переповнення; суперечність між зростаючим обсягом "суми знань" та часовим обмеженням навчального процесу; формування та відтворення картини світу в її цілісності та взаємозв'язках. Розвиток міждисциплінарних зв'язків, окрім вирішення означених проблем, передбачає таку організацію інформаційного простору знань, яка б дозволила відійти від вузької спеціалізації та забезпечила поєднання аналітичного мислення і бачення предмету в цілому. Модернізація змісту освіти в такому аспекті ще не завершена. До цього ще треба пройти значний шлях по наближенню пізнавальних

специфік окремих навчальних предметів, а це є складною роботою. Поки що зміст освіти у тому вигляді, як він представлений у базисному плані, не є органічно-цілісною інтегрованою системою.

Нові тенденції в освіті – це не тільки ідеї, підходи, методи та технології, які ще не використовувались, це і комплекс елементів педагогічного процесу, в основі яких - прогресивне начало, що дозволяє ефективно вирішувати завдання освіти та виховання.

Таким чином, невизначеність у розумінні змістовного наповнення освіти, невирішеність питання про освітні технології, відкритість виховної проблематики є характерними ознаками сучасного етапу її розвитку. Численна кількість різнопланових пропозицій стосовно необхідного напрямку освітніх реформ дає можливість говорити про відсутність у сучасній системі освіти єдиних загально визначених цілей та норм педагогічної роботи. Така ситуація дозволяє зробити висновок про процес трансформації сенсу освітньо-педагогічної діяльності. Смысл, який традиційно вкладався в освітньо-педагогічну діяльність в межах класичної парадигми освіти, вичерпано. Сучасна система освіти знаходиться в процесі пошуку нового сенсу педагогічної діяльності. Сьогодні на рівні змісту та методології в освітньо-педагогічній діяльності відбуваються істотні зрушення, які сприяють модернізації сучасної системи освіти. Ці складні процеси потребують зваженого аналізу та системних наукових досліджень, результати яких зможуть слугувати при визначенні основних засад нової освітньої парадигми.

Література

1. Амонашвили Ш.А. Основания педагогики сотрудничества / Ш.А. Амонашвили. - М.: 1989. - 216 с.
2. Запесоцкий А. Образование: Философия, культурология, политика / А. Запесоцкий. - М.: Наука, 2003.- 456 с.
3. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії: [навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навч. закл.] /І.А. Зязюн, Г.М. Сагач. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Сидоров Н.Р. Философия образования. Введение. / Н.Р. Сидоров. – СПб.: Питер, 2007. – 304 с.: ил.- (Серия учебное "Учебное пособие").
5. Философия образования: состояние, проблемы и перспективы (материалы заочного круглого стола) //Вопросы философии, 1995. - №11 – с.3-34.

Literature

1. Amonashvili Sh. A. Osnovaniya pedagogiki sotrudnichestva // Sh. A. Amonashvili. – М.: 1989. – 216 s.
2. Zapesotskiy A. Obrazovanie: Filisofiya, kulturologiya, politika / A. Zapesotskiy. –М.: Nauka, 2003. -456 s.
3. Zyazyun I.A. Krasa pedagogichnoi dii: [navch. posib. dlya vchiteliv, aspirantiv, studentiv serednih ta vyschih navch. zakl.] /I.A. Zyazyun ,G.M. Sagach.-K.: Ukrainsko- finskiy institut manadgementu i biznesu, 1997.-302s.
4. Sidorov N.R. Filisofiya obrazovaniya. Vvedenie. / N.R.Sidorov.- SPb.: Piter, 2007.- 304 s.: il.- (Seriya uchebnaya “**Uchebnoe** posobie”).
5. Filosofoya obrazovaniya: sostoyanie, problemy i perspektivy (materialy zaochnoho kruglogo stola) // Voprosy filosofii, 1995.- 11-s.3-34

Literature

- 1.Amonashvili Sh.A. Basis of Cooperative Pedagogy// Sh.A.Amonashvili. –М.: 1989. -216 p.

2.Zapesotskiy A. Education: Philosophy, culturology, politics / A.Zapesotskiy.-M.: Science, 2003. -456 p.

3.Zyazyun I.A. Beauty of pedagogical activity [ed. aid for teachers, post-graduates, students of secondary and higher ed. establ.]/ I.A. Zyazyun, G.M. Sagach.- K.: Ukrainian-Finnish Institute of management and business, 1997.-302 p.

4.Sidorov N.R. Philosophy of education. Introduction. /N.R. Sidorov.- SPb.: Peter,2007.- 304 p.: il.- (Series educational "Educational aid").

5.Philosophy of education: state, problems and perspectives Materials of correspondence round table) // Problems of philosophy, 1995.- 11- p.3-34

Щубелка Н.В. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КОНТЕКСТЕ ПАРАДИГМАЛЬНЫХ СДВИГОВ

В работе исследуются основные тенденции развития современной системы образования. На культурно-социальной основе характеризуется содержание образования и образовательные технологии, выделяются основные проблемы образовательной деятельности.

Ключевые слова: парадигма, образовательные технологии, образовательно-педагогическая деятельность, содержание образования, теория воспитания.

Schubelka N.V. MODERN EDUCATION IN THE CONTEXT OF PARADIGMAL CHANGES

The basic development tendencies of modern education system are studied in this work. The content of education and educational technologies are given on the cultural and social basis. The basic problems of educational and pedagogical activity are emphasized here too.

Key words: paradigm, educational technologies, educational and pedagogical activity, education maintenance, education theory.

Рецензент: Пунченко О.П. – д.філос.н., проф.

Щубелка Наталія Володимирівна кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та культурології Одеського державного економічного університету